

hetően azonban csak csekély számban, és a feltételezést nem erősíti meg a légi régészeti felderítés.

Szélerőmű 2. lelőhely (KÖH 79829): A korábban 5. lelőhelyként jelölt területen korábban előkerült középkori kerámia és újkori cseréplábas töredéke mellett állati állkapocs és cserép utal emberi megtelepedésre (konyhai hulladék?). A lelőhely becslött kiterjedése: 5 000 m².

Szélerőmű 3. lelőhely (KÖH 79833): A tervezett alállomás területén korábban bemért, 4. jelenségként jelölt, nagy folyami kavicsok közelében került elő a fémdetektor jelzésére egy bronzkeretes, vastüskéjű övcsat. Keltezése bizonytalan, de a kereten túlnyúló tüske és a hasonló folyami kavicsok mint kemencealapozás felhasználása (analógia: Harta, Freifelt lelőhely), nem zárja ki ezen jelenségek népvándorlás kori datálását. A lelőhely becslött kiterjedése: 6 000 m².

Szélerőmű 4. lelőhely (KÖH 79835): A korábban 6. lelőhelyként jelölt területen pattintott köeszköz, kovácsolt vasszeg, Árpád-kori és középkori kerámia, csontszilánk utal megtelepedésre. A lelőhely becslött kiterjedése: 1 500 m².

Szélerőmű 5. lelőhely (KÖH 79841): A korábban 7. lelőhelyként jelölt területen szarmata kerámia, orsókarika és patiscstörredék utal egykori településre. A lelőhely becslött kiterjedése: 3 200 m².

Szélerőmű 6. lelőhely (KÖH 79845): Légi felderítés során talajszíneződésként jelentkező, környezeténél magasabb "plató". Megtelepedésre alkalmas, de települési objektumokat nem sikerült megfigyelni. Területén gyűjtöttük 2011 szeptemberében az 5. és 6. sz., ismeretlen korú jelenséget.

Szélerőmű 7. lelőhely (KÖH 79849): A földtúttal párhuzamos homokvonulat talajszíneződésként látható a felvételen. Kiszélesedő részén a gyenge növényzeti jelek régészeti objektumokra utalhatnak. Területén gyűjtöttük 2011 szeptemberében a 2. sz., ismeretlen korú jelenséget.

KUSTÁR ROZÁLIA

374. Vaskút határa (Terepbejárás településrendezési tervhez) (Bács-Kiskun megye) Ő, Sza, A, Á

2011. március 26-án Vaskút településrendezési tervéhez kapcsolódó régészeti terepbejárásra került sor, mely érinteni kívánta a településrendezési tervben előirányzott fejlesztési területeket, és hitelesítette a korábban ismert, KÖH nyilvántartásban szereplő régészeti lelőhelyeket. A terepbejárás során az alábbi új régészeti lelőhelyeket regisztráltuk:

Földsánc közelében (KÖH 79781): A földvár közelében laposabb – mélyebb – fekvésű területen néhány őskori és Árpád-kori cserép. Kiterjedése bizonytalan.

Malomút (KÖH 79789): Környezetéből határozottan kiemelkedő, egykor három oldalról vizes területekkel körbefogott, kb. 80×200 m kiterjedésű lelőhely, mely valószínűleg átnyúlik az út D-i oldalára is. Szarmata település.

Várhelyi dűlő, Garai műút 1. (KÖH 79777): A belterülettől D-re, a garai műút mindkét oldalán tervezett fejlesztési területen. D-ről és K–Ny irányban maximális kiterjedését vízenyős területek jelölik ki, kiterjedése min. 100×300 m. Őskori, szarmata és avar település.

Várhelyi dűlő, Garai műút 2. (KÖH 79779): A fokozottan védett földszántól DNy-ra, környezetéből határozottan kiemelkedő, magasabb fekvésű területen gazdag leletanyagú szarmata és talán őskori telep.

Várhelyi dűlő, Garai műút 3. (KÖH 79785): Bizonytalan kiterjedésű Árpád kori település, min. kiterjedés 100×200 m.

KUSTÁR ROZÁLIA

375. Vatta, Bányaterület, IV. lelőhely (KÖH: 55318)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, N

A lelőhelyet 2006 tavaszán és őszén, a Mátrai Erőmű Zrt. bányaműveléséhez kapcsolódó terepbejárásokon azonosították a miskolci Herman Ottó Múzeum munkatársai. A tőle 300 m-re folyó Csincse-patakot Ny-ról kíséző, környezetéből jól érzékelhetően kiemelkedő magaspart É-i lejtőjén és annak lábánál, a Csincse árterében helyezkedett el. A terület próba- és megelőző feltárására 2011. szeptember 16. – november 30. között került sor. A lelőhely É-i és K-i részén, a Csincse árterében kis méretű, kerek, népvándorlás korinak meghatározott foltok jelentkeztek. A feltárási terület DK-i szélénél, a magaspart É-i lejtőjén összesen 12, a mezőgazdasági munkálatok és a természetes erózió által erősen bolygatott, igen rossz állapotú késő bronzkori urnasír került elő.

Munkatársak: Kalli András és Tutkovic Eszter

SIMON LÁSZLÓ

376. Vatta határa (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, R, LT, Sza, Á

A Mátrai Erőmű Zrt. bükkábrányi bányája fejlesztési üteméhez igazodva 2011-ben örökségvédelmi hatástanulmány készítése során Bükkábrány, Csincse és Vatta közigazgatási határában 391,3 ha nagyságú területen végeztünk terepbejárást. E területet érintő régebbi bejárásokkal együtt összesen közel 162 ha kiterjedésű területen dokumentáltunk régészeti lelőhelyeket. A rendkívül intenzív régészeti érintettségre a térség földrajzi viszonyai adnak magyarázatot: a Bükk-hegységben eredő Csincse-patak markáns magaspartjain szinte mindenhol és minden időszaktól megtalálhatóak az emberi megtelepedés nyomai.

2011 áprilisában, augusztusában és októberében, összesen 9 munkanapon a Miskolci Egyetemmel együttműködve végeztük a terepbejárásokat. Az őszi kontrollbejáráson a Mátrai Erőmű Zrt. 10 munkatársa is részt vett. Összesen 9 új régészeti lelőhelyet figyeltünk meg, számozásuk a 2006. évben készült örökségvédelmi hatástanulmány eredményeihez illeszkedik.

Eszti-dűlő és Tagosok birtoka dűlő (Bükkábrány, Bánya, XIV. lelőhely; KÖH 16067): A repce betakarítása után, tárcsázott felületen megismételt terepbejárás során nagy kiterjedésű, összefüggő területen, egyenletes szóródással újkőkori és római császárkori (szarmata) település maradványai kerültek elő: obszidián pengetőredékek, paticsok, jellegzetes újkőkori kerámialeletek mellett a késő császárkori korongolt, szürke és téglapiros kerámiaanyag jelzi az itt található régészeti lelőhelyet.

Az 1950-es években még Mezőkereszteshez tartozó területen (MASZOLAJ II. telepen) kora vaskori edénytöredékek kerültek elő.

Nagy-rét-dűlő 1., Tagosok birtoka (Bükkábrány, Bánya, VIII. lelőhely; KÖH 78431): A Nagy-rét dűlő Ny-i területén a Csincse magaspartján, áthúzódva a Tagosok birtoka-dűlőbe, mintegy 1620 m hosszán, 100–200/500 m szélesen intenzív, É–D hossz tengelyű régészeti lelőhely figyelhető meg a jól látható felszínen, amelynek kiterjedése – a Tagosok birtoka területén kiszélesedve – követi a domborzati vonalakat. A leletanyag sűrűsödése közvetlen a magaspart szélén jellemző. A lelőhely ÉK-i sarka a munkaterületen kívülre esik, és minden bizonnyal folytatódik a dűlőút É-i oldalán található Telek-oldal-dűlőben is, de ennek bejárása nem volt feladatunk. E terület elnevezése (Telek-oldal-dűlő) középkori eredetű, így itt majd számítani kell középkori telepnyomokra is. A leletanyag a neolitikumba és nagyobb része a rézkorba sorolható, ezen kívül a római császárkorra keltezhető korongolt szürke és téglapiros oldaltöredékek, orsógombok, valamint szórványosan késő Árpád-kori edénytöredékek kerültek elő.

Nagy-rét-dűlő 2. (Bükkábrány, Bánya, IX. lelőhely; KÖH 78435): A magaspart alatt a dűlő Ny-i sávja már a Csincse mentén húzódó mélyebb fekvésű öntésterület. Ezen belül egy kisebb, kb. 30 m átmérőjű, a környezetéből kissé kiemelkedő körben, a magasparton talált leletekkel (VIII. lelőhely) azonos anyagú (neolit és rézkori) leletanyag utal településmaradványra. A lelőhelyek elkülönítését a kettő között meglévő mélyedés indokolja.

Nagy-rét-dűlő 3., Tagosok-birtoka (Bükkábrány, Bánya, X. lelőhely; KÖH 78437) A Nagy-rét-dűlő DNY-i és a Tagosok birtoka ÉNY-i területén szintén az alacsonyan fekvő sávban, egy földút által kettészelt lelőhelyen, a magasparti anyaggal megegyező, újkőkori és rézkori leletanyag, a lelőhely D-i részén ugyanezek császárkori és Árpád-kori edénytöredékekkel együtt kerültek elő egy kerekded felületen. Előkerülésük, lokalizálásuk tény, de ebben az esetben előkerülésük a magasparti leletek (VIII. lelőhely leletei) lemosódásával is magyarázható.

A terepbejárásokon részt vettek a Miskolci Egyetem hallgatói P. Fischl Klára vezetésével, továbbá Kalli András, Tutkovics Eszter, valamint a Herman Ottó Múzeum ásatási technikusai és a Mátrai Erőmű Zrt. munkatársai.

PUSZTAI TAMÁS – SIMON LÁSZLÓ

Vácrátót határa (Pest megye)

Harasztpusztától délre (KÖH 87917): A lelőhelyen 2011-ben és 2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

Vácrátót 36. lh. (KÖH 34875): A lelőhelyen 2011-ben és 2013-ban végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2013. év jelentései között.

377. Vámospércs, Lapos

(KÖH 63976)

(Hajdú-Bihar megye) U, Á, I

2009-ben Örökségvédelmi Hatástanulmány készítéséhez végzett terepbejáráson Szilágyi Krisztián Antal, a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatóságának régésze lokalizálta a lelőhelyet, amelyen késő középkori kerámiatöredékeket talált.

2010. december 3-án próbafeltárást végeztem a területére tervezett beruházást megelőzően. A próbafeltárás pozitív eredményét követően 2011. április 20. és július 6. között végeztük a megelőző feltárást (hrs.: 476/13). Összesen 63 objektumot tártunk fel, melyekhez 154 stratigráfiai egységet rendeltünk. Az objektumok jelentős része sérült a talajművelés következtében.

Napfényre került a forrásokban először 1295-ben említett település, az Árpád-kori Vámospércs/Pércs/Bélpércs. Azonban nem a beruházással érintett terület magasabban fekvő részén, hanem a talajvizes, mélyebb területen. Feltártunk 4 Árpád-kori, félig földbe mélyített épületet, 1 cölöpszerkezetes épületet, valamint a hozzájuk tartozó tárológödörket, kerítőárkokat. A házak irányítása É–D, mindegyikben találtunk kemencét, amely két esetben a DNY-i, két esetben pedig a DK-i sarokban helyezkedett el. A tetőszerkezet alátámasztására szolgáló függőleges cölöpök helyeit minden esetben megtaláltuk, a 22/29 sz. ház esetében a tető megújításával(?) kapcsolatba hozható cölöpcserére utaló nyomot is észleltünk. A lelőhely magasabban fekvő K-i részén cölöpszerkezetes épületek nyomait felhettük meg, a mélyszántás okozta „rombolás”, valamint a leletanyag hiánya miatt azonban ezeket teljes bizonyossággal nem köthetjük az Árpád-kori településhez. Ugyanitt 2 szétszántott, szabadon álló kemencét is találtunk.

Előzetesen 31 objektum datálható az Árpád-korra, 1 az újkorra, 1 a középső neolitikumra. Huszonnégy objektumból nem került elő keltező értékkel bíró leletanyag, így ezek hovatarozása egyelőre nem tisztázott. Hat objektum keltezése a leletanyag tisztítása után lesz lehetséges.

Munkatársak: F. Csutak Tünde, Juhász László, Szabó Nóra technikusok (Déri Múzeum).

SZELEKOVSKY MÁRTA

378. Várdomb, Újberek, Köves-telek (Decs 9)

(KÖH 90997)

(Tolna megye) R, LT, Ró, A

A Szekszárd és Várdomb közötti *limesszakaszon* 2010-ben végzett terepbejárások kapcsán figyeltünk fel az újbereki majorságtól ÉÉK-re lévő mocsaras területen, a kissé kiemelkedő hátton, a havas talajon is jól látható téglatöredékekre, kövekre. Megfigyeléseink pontosítására a hóolvadás után, 2011. március 11-én terepbejárást végeztünk a területen. A szántott, de még nem tárcsázott felszínen a kövek és tégladarabok mellett már kerámiatöredékeket is nagy számban találtunk. A felszíni leletek alapján a római kori lelőhely kiterjedését K–Ny-i irányban kb. 60 m-re, É–D-i irányban 40 m-re becsüljük. A begyűjtött téglák között *tegula*, *imbrex*, *later* és *tubus* darabjai is voltak. Igen változatos a kerámiaanyag is: díszített (futó állatokat ábrázoló és kettős *medallionos*), valamint díszítetlen *terra sigillata*